

הַלְבוֹת עֲבוּדָה זָרָה פֶּרֶק ד

א. מִדִּיחֵי עִיר מִיִּשְׂרָאֵל הָרִי אֵלּוּ נִסְקָלִין, אִף עַל פִּי שְׁלֹא עָבְדוּ עֲבוּדָה זָרָה, אֲלֹא הִדִּיחוּ אֶת יוֹשְׁבֵי עִירָם, עַד שֶׁעָבְדוּ אוֹתָהּ. וְאֲנָשֵׁי הָעִיר הַמִּדְּחִין, נִהְרָגִין בְּסִיף: וְהוּא שֶׁעָבְדוּ עֲבוּדָה זָרָה, אוֹ שֶׁקְּבָלוּהָ עֲלֵיהֶם בְּאִלוּהָ. וְאִזְהָרָה לַמִּדִּיחַ מִנֵּין, תִּלְמַד לוֹמַר "לֹא יִשְׁמַע עַל-פִּיךָ" (שְׁמוֹת כג, יג).

ב. אֵין הָעִיר נַעֲשִׂית עִיר הַנִּדְּחָת עַד שֶׁיְּהִיּוּ מִדִּיחֶיהָ שְׁנַיִם אוֹ יֶתֶר עַל שְׁנַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר "יֵצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי-בְלִיעַל" (דְּבָרִים יג, יד); וְיְהִיּוּ מִדִּיחֶיהָ מֵאוֹתוֹ הַשֶּׁבֶט וּמֵאוֹתָהּ הָעִיר, שֶׁנֶּאֱמַר "מִקְרָבָהּ, וַיִּדְּיָחוּ אֶת-יֹשְׁבֵי עִירָם" (שם). וְעַד שֶׁיִּדְּיָחוּ רַבָּהּ, וְיְהִיּוּ הַמִּדְּחִין מִמָּאָה וְעַד רַבּוֹ שְׁלֹשְׁבֶט; אֲבָל אִם הִדַּח רַבּוֹ שְׁלֹשְׁבֶט, דָּנִין אוֹתָהּ כִּיחִידִים: שֶׁנֶּאֱמַר "אֲנָשֵׁי הָעִיר" (רֹאֵה דְּבָרִים יג, טז) לֹא כִּפּוּר קָטָן, וְלֹא כָּרֶךְ גָּדוֹל; וְכָל פְּחוֹת מִמָּאָה כִּפּוּר, וְרַבּוֹ שְׁלֹשְׁבֶט כָּרֶךְ גָּדוֹל.

ג. וְכֵן אִם הִדִּיחוּהָ נָשִׁים אוֹ קְטָנִים, אוֹ שֶׁהִדִּיחָהּ יָחִיד, אוֹ שֶׁהִדַּח מֵעוּטָה, אוֹ שֶׁהִדַּחוּ מֵאֲלִיָּהֶן, אוֹ שֶׁהִיּוּ מִדִּיחֶיהָ מִחוּצָה לָהּ אֵין דָּנִין בָּהּ דִּין עִיר הַנִּדְּחָת, אֲלֹא הָרִי הֵם כִּיחִידִים שֶׁעָבְדוּ עֲבוּדָה זָרָה: סוֹקְלִין כָּל מִי שֶׁעָבַד, וּמִמוֹנָם לְיֹרְשֵׁיהֶם כְּשָׂאֵר הָרוּגֵי בֵּית דִּין.

ד. אֵין דָּנִין דִּין עִיר הַנִּדְּחָת אֲלֹא בֵּית דִּין הַגָּדוֹל שְׁלֹשְׁבָעִים וְאַחַד, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהוֹצֵאתָ אֶת-הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת-הָאִשָּׁה הַהִיא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת-הַדְּבָר הָרָע הַזֶּה, אֶל-שַׁעֲרֶיךָ" (דְּבָרִים יז, ה) יָחִידִים נִהְרָגִין בְּבֵית דִּין שְׁלֹכָל שַׁעַר וְשַׁעַר, וְאֵין הַמִּרְבִּין נִהְרָגִין אֲלֹא בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל.

ה. אֵין אַחַת מֵעָרֵי מִקְלָט נַעֲשִׂית עִיר הַנִּדְּחָת, שֶׁנֶּאֱמַר "בְּאַחַת עָרֶיךָ" (דְּבָרִים יג, יג); וְלֹא יְרוּשָׁלַיִם נַעֲשִׂית עִיר הַנִּדְּחָת, לְפִי שְׁלֹא נִתְחַלְקָה לְשִׁבְטִים. וְאֵין עוֹשִׂין עִיר הַנִּדְּחָת בְּסִפָּר, כְּדִי שְׁלֹא יִכְנָסוּ גוֹיִים וַיַּחֲרִיבוּ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאֵין בֵּית דִּין אֶחָד עוֹשֶׂה שְׁלוֹשׁ עִירוֹת הַנִּדְּחוֹת זֶה בְּצַד זֶה; אֲבָל אִם הָיוּ מִרְחָקוֹת, עוֹשֶׂה.

ו. אֵין עוֹשִׂין עִיר הַנִּדְּחָת, עַד שֶׁיִּדְּיָחוּהָ מִדִּיחֶיהָ בְּלִשׁוֹן רַבִּים וַיֹּאמְרוּ לָהֶן גִּלְךָ וְנַעֲבַד, אוֹ גִלְךָ וְנִזְבַּח, אוֹ גִלְךָ וְנִקְטַר, אוֹ גִלְךָ וְנִנְסַף, אוֹ גִלְךָ וְנִשְׁתַּחֲוָה, אוֹ גִלְךָ וְנִקְבַּל בְּאִלוּהָ; וְהֵן שׁוֹמְעִין, וְעָבְדוּ אוֹתָהּ דֶּרֶךְ עֲבוּדָתָהּ, אוֹ בְּאַחַת מֵאַרְבַּע עֲבוּדוֹת, אוֹ שֶׁקְּבָלוּ אוֹתָהּ בְּאִלוּהָ.

ז. עִיר הַנִּדְּחָת שְׁלֹא נִתְקַיְּמוּ בָּהּ וּבְמִדִּיחֶיהָ כָּל הַתְּנָאִים הָאֵלּוּ, הֵיאֵךְ עוֹשִׂין לָהֶן מִתְרִין וּמַעֲיִדִין בְּכָל אֶחָד וְאַחַד שֶׁעָבַד מִהֶן עֲבוּדָה זָרָה, וְסוֹקְלִין אוֹתָן כִּיחִידִין; וּמִמוֹנָם לְיֹרְשֵׁיהֶן.

ח. וְהֵיאֵךְ דִּין עִיר הַנִּדְּחָת, בְּזִמָּן שֶׁתֵּהָא רְאוּיָהּ לַעֲשׂוֹת עִיר הַנִּדְּחָת בֵּית דִּין הַגָּדוֹל שׁוֹלְחִין וְדוֹרְשִׁין וְחוֹקְרִין, עַד שֶׁיִּדְּעוּ בְּרָאִיָּה בְּרוּרָה, שֶׁהִדַּחָה כָּל הָעִיר אוֹ רַבָּהּ, וְחָזְרוּ לַעֲבוּדָה זָרָה.

ט. אַחֵר כֶּף שׁוֹלְחִין לָהֶן שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֲכָמִים, לְהַזְהִיר אוֹתָן וּלְהַחֲזִירָן. אִם חָזְרוּ וַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה, מוּטָב; וְאִם עָמְדוּ בְּאוֹלָתָם, בֵּית דִּין מְצוּיִן לְכָל יִשְׂרָאֵל לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶן לַצָּבָא, וְהֵן צָרִין עֲלֵיהֶן וְעוֹרְכִין עִמָּהֶן מִלַּחֲמָה, עַד שֶׁתִּבְקַע הָעִיר.

י. כְּשֶׁתִּבְקַע הָעִיר, מִיָּד מִרְבִּין לָהֶן בְּתֵי דִינִין וְדִנִּין אוֹתָן. כָּל מִי שֶׁבָּאוּ עָלָיו שְׁנֵי עֲדִים שֶׁעָבַד עֲבוּדָה זָרָה אַחֵר שֶׁהִתְרוּ בּוֹ,

מפרישין אותו: אם נמצאו כל העובדים מעוטה סוקלין אותן, ושאר העיר נצול; נמצאו רבה מעלין אותן לבית דין הגדול וגומרין שם דינם, והורגין כל אלו שעבדו בסיף. ומכין את כל נפש אדם אשר בה לפי חרב, טף ונשים, אם הדחה כלה; ואם נמצאו העובדים רבה, מכין את כל הטף והנשים שלעובדים לפי חרב.

יא. ובין שהדחה כלה בין שהדחו רבה, סוקלין את מדיניה. ומקבצין את כל שללה אל תוך רחובה. אין לה רחוב, עושין לה רחוב; הנה רחובה חוצה לה, בונים חומה חוץ ממנו עד שיפגס לתוכה: שנאמר "אל-תוך רחבה" (דברים יג, יז). והורגין כל נפש חיה אשר בה. ושורפין את כל שללה עם המדינה באש; ושרפתה מצות עשה, שנאמר "ושרפת באש את-העיר ואת-כל-שללה" (שם).

יב. נכסי הצדיקים שבתוכה, והן שאר יושבי העיר שלא הדחו עם רבה נשרפין בכלל שללה: הואיל וישבו שם, ממונן אבד. וכל הנהנה ממנה בכל שהוא לוקה אחת, שנאמר "ולא-ידבק בידך מאומה, מן-החרם" (דברים יג, יח). ועיר הנדחת שהוזמו עדיה, כל המחזיק בנכסיה זכה; ומתן להנות בו, שהרי הוזמו. ולמה זכה בם שכל אחד ואחד כבר הפקיר ממונו, משעה שנגמר דינה.

יג. ואינה נבנית, לעולם; וכל הבונה אותה לוקה, שנאמר "לא תבנה עוד" (דברים יג, יז). ומתן לעשותה גנות ופרדסים שנאמר "לא תבנה עוד", לא תבנה מדינה כמות שהיתה.

יד. שירה העוברת ממקום למקום, אם עברה בעיר הנדחת והדחה עמה אם שהת שם שלושים יום נהרגין בסיף, וממונם אבד; ואם לאו הן בסקלה, וממונם ליורשיהם.

טו. נכסי אנשי מדינה אחרת שהיו מפקדין בתוכה אף על פי שקבלו עליהן אחריות, אין נשרפין אלא יחזרו לבעליהן: שנאמר "שללה" (דברים יג, יז), ולא שלל חברתה. נכסי הרשעים שהדחו, שהיו מפקדין במדינה אחרת אם נקבצו עמה, נשרפין בכללה; ואם לאו, אין מאבדין אותן אלא ינתנו ליורשיהן.

טז. בהמה, חציה שלעיר הנדחת וחציה שלעיר אחרת, שהיתה בתוכה הרי זו אסורה. ועיסה שהיא כן מתרת, לפי שאפשר לחלק העיסה. בהמה שלעיר הנדחת שנשחטה אסורה בהנאה, כשור הנסקל שנשחט.

יז. שער הראש, בין שלאנשים בין שלנשים שבה מתן בהנאה; אבל שלפאה נכרית הרי הוא מכלל שללה, ואסור. פרות דקלים שבתוכה, מתרין: שנאמר "תקבץ . . . ושרפת" (דברים יג, יז), מי שאינו מחסר אלא קבוץ יצאו פרות המחברין, שהן מחסרין תלישה וקבוץ ושרפה. והוא הדין, לשער הראש. ואין צריך לומר, האילנות עצמן, שהן מתרות, והרי הן שליורשין.

יח. ההקדשות שבתוכה קדשי מזבח ימותו, שנאמר "זבח רשעים, תועבה" (משלי כא, כז); קדשי בדק הבית, יפדו ואחר כך שורפין אותן שנאמר "שללה" (דברים יג, יז), ולא שלל שמים. הבכור והמעשר שבתוכה תמימין, הרי הן קדשי מזבח וימותו; ובעלי מומין, הרי הן בכלל "בהמתה" (דברים יג, טז) ונהרגין.

יט. התרומות שבתוכה אם הגיעו ליד כוהן ירקבו, מפני שהן נכסיו ; ואם עדין הן ביד ישראל ינתנו לכוהן שלמדינה אחרת, מפני שהן נכסי שמים וקדשתן קדשת הגוף. מעשר שני, וכסף מעשר שני, וכתבי הקדש שבתוכה הרי אלו יגנזו.

כ. כל העושה דין בעיר הנדחת הרי זה כמקריב עולה כליל, שנאמר "כליל, לה' אלהיך" (דברים יג, יז). ולא עוד אלא שמסלק חרון אף מִיִּשְׂרָאֵל, שנאמר "למען ישוב ה' מחרון אפו" (דברים יג, יח), ומביא עליהם ברכה ורחמים, שנאמר "ונתן-לך רחמים ורחמך והרבך" (שם).